

щата на *Христа*, е прѣдставенъ отъ автора въ такава умствена и нравствена осанка (каяфетъ), въ каквата сж го виждали Калоферци и неговитѣ колеги учители—очертанъ е такъвъ немилостивъ и строгъ даскалъ, какъвто го знаятъ неговитѣ ученици, които и днесъ сж още живи, и достатъчно е да имъ вспомнишъ само името му, за да се напълни тѣхната паметъ съ строгия образъ на тѣхния бивши учитель. Като се вслушашъ въ расказа на Захария Стояновъ за нравитѣ и обичаитѣ на даскалъ Ботя, струва ти се, че биографа е билъ колега на Калоферския главенъ учитель — билъ е негова дѣсна ржка по общинскитѣ расправи на *Алчжиз Калоферъ*. По умствения и нравствененъ портретъ на бащата—*даскалъ Ботя*, читателя на биографическия опитъ още отъ тѣзи страници начева да рисува въ въображенieto си образа на бжджция патриотъ и поетъ, синъ на даскала, за когото ви расказва биографа. На кжсо казано: биографа съ малко думи живо е очерталъ дѣятелността на *даскалъ Ботя*, като просвѣтителъ, като настроителъ на Калоферско мнѣние и като ржководителъ на общественото настроение въ онази тъмна епоха. Много добръ е направилъ биографа, че е вмѣстилъ въ този отдѣлъ едно документче, което хвърля достатъчно свѣтлина върху участието на *даскалъ Ботя* въ черковната распра. Думата ми е за опровержението отъ Калоферъ до „Цареградския вѣстникъ“ съ дата 14 Юли 1859 година, подписано отъ училищния епитропъ *Драганъ Манджуковъ*. По нашему, това „опровержение“ е излѣзло изъ подъ перото на *даскалъ Ботя*. Въ този документъ ясно блика онази нервна и праствена енергия на бащата Ботя, която послѣ виждаме да се проявява въ по-голѣмъ размѣръ и въ по-голѣма сила въ сина Христа. Вслушайте се въ думитѣ на даскалъ *Ботя* и вие ще почувствувате нервната раздражителность и нравствена енергия, съ която той отхвърли отъ себе си клеветитѣ на тогавашния „папишашки органъ“, който го обвинилъ, че той, „даскалъ Ботю“, билъ причината, гдѣто Калоферци неправдували тържественно 11 май въ память на *Кирила и Методия*.

Освѣнъ нервность и нравствена енергия въ този документъ се съглежда и сила въ формата на изражението—сила въ рѣчта, която е една отъ най-отличителнитѣ черти на неговия синъ — поетъ, която го отличава отъ другитѣ български поети-писатели, било негови прѣдшественници, било негови съврѣменници, или гькъ негови послѣдователи. Като се основаваме на този документъ, ние твърдимъ съ голѣма увѣренность, че силата въ формата на изражението, което отличава Христа Ботевъ отъ другитѣ български поети, е наслѣдена по баща, съгласно закона за прѣдаване на нервнитѣ, чувственнитѣ и умствени привички отъ едно поколѣние на друго. Този малкъ документъ за насъ лично е отъ голѣма важность, защото чрѣзъ него ние разрѣшихме лично за себе си единъ въпросъ, който отдавна търѣше разрѣшението си въ нашитѣ биографически изслѣдания, които правихме за биографията на българския поетъ-революционеръ. Бжджщитѣ биографи на Хр. Ботевъ крайно ще благодарятъ З. Стоянову, гдѣто се е потрудилъ да изнамери този документъ, и намѣрилъ за нужно да го публикува. Много добръ е направилъ че го е публикувалъ; но защо не се е спрѣлъ нито минутка надъ неговата форма на изражение? и защо още